

NAJWYŻSZA IZBA KONTROLI

Delegatura w Białymstoku

LBI.410.013.06.2020

Pani
Asta Pieczulis
Dyrektor
Domu Kultury Litewskiej
w Puńsku
ul. 11 Marca 17
16-515 Puńsk

WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

P/20/007 Działalność organów administracji publicznej dotycząca podtrzymywania tożsamości kulturowej i językowej mniejszości narodowych i etnicznych oraz społeczności posługującej się językiem regionalnym.

NAJWYŻSZA IZBA KONTROLI
Delegatura w Białymstoku
ul. Akademicka 4, 15-267 Białystok
T +48 85 874 81 00, F +48 85 874 81 33
lbi@nik.gov.pl

I. Dane identyfikacyjne

Jednostka kontrolowana	Dom Kultury Litewskiej w Puńsku, 16-515 Puńsk ul. 11 marca 17 (dalej: DKL albo Dom Kultury).
Kierownik jednostki kontrolowanej	Asta Pieczulis Dyrektor Domu Kultury Litewskiej w Puńsku od 18 maja 2004 r. (dalej: „Dyrektor”).
Zakres przedmiotowy kontroli	Realizacja zadań na rzecz podtrzymywania tożsamości kulturowej oraz integracji obywatelskiej i społecznej mniejszości narodowych i etnicznych oraz społeczności posługującej się językiem regionalnym, a także uzyskane efekty.
Okres objęty kontrolą	Od 1 stycznia 2018 r. do czasu zakończenia czynności kontrolnych w dniu 2 października 2020 roku (w tym z wykorzystaniem dowodów sporządzonych przed i po tym okresie, jeśli miały wpływ na kontrolowaną działalność).
Podstawa prawna podjęcia kontroli	Art. 2 ust. 2 ustawy z dnia 23 grudnia 1994 r. o Najwyższej Izbie Kontroli ¹
Jednostka przeprowadzająca kontrolę	Najwyższa Izba Kontroli Delegatura w Białymstoku
Kontroler	Piotr Żukowski, główny specjalista kontroli państwowej, upoważnienie do kontroli nr LBI/109/2020 z 8 września 2020 r. (akta kontroli str. 1)

¹ Dz. U. z 2020 r. poz. 1200. Ustawa zwana dalej: „ustawą o NIK”.

II. Ocena ogólna² kontrolowanej działalności

OCENA OGÓLNA

Najwyższa Izba Kontroli pozytywnie ocenia realizację zadań Domu Kultury Litewskiej na rzecz podtrzymywania tożsamości kulturowej oraz integracji obywatelskiej i społecznej litewskiej mniejszości narodowej.

Uzasadnienie oceny ogólnej

Dom Kultury, w ramach oferty skierowanej do lokalnej społeczności, podejmował różnorodne działania służące ochronie, zachowaniu i rozwojowi tożsamości kulturowej osób należących do narodowej mniejszości litewskiej³ (stanowiących w Gminie Puńsk około 76% ogółu mieszkańców⁴). W latach 2018 – 2020 organizowano spektakle, koncerty, wystawy, wernisaże oraz inne imprezy kulturalne, ukierunkowane na kultywowanie tożsamości narodowej i kultury litewskiej⁵. DKL prowadził również działalność artystyczno - edukacyjną, polegającą na organizowaniu cyklicznych wystaw sztuki litewskiej i prowadzeniu dziewięciu zespołów twórczości amatorskiej skupiających około 300 amatorów ruchu artystycznego (z których około 75% stanowiły dzieci i młodzież). Na realizację przedsięwzięć adresowanych do mniejszości, DKL skutecznie pozyskiwał środki finansowe również ze źródeł innych niż dotacja organizatora.

Zadania na rzecz mniejszości litewskiej, dofinansowane ze środków Ministerstwa Spraw Wewnętrznych i Administracji, objęte szczegółowym badaniem NIK⁶, zostały zrealizowane terminowo i zgodnie z postanowieniami umów dotacji.

Pozytywnie należy ocenić dużą aktywność DKL we współpracy z organizacjami mniejszości litewskiej w Polsce. Współpraca ta prowadzona była w różnych formach i polegała m.in. na wspólnym przygotowywaniu imprez kulturalnych oraz obchodów rocznic restytucji państwa litewskiego i innych wydarzeń ważnych dla historii Litwy (opracowywanie scenariuszy, dobór wykonawców i gości honorowych), a także na rozpropagowywaniu tych imprez i obchodów przez członków stowarzyszeń. Oferta kulturalna DKL adresowana była również do społeczności nienależącej do mniejszości litewskiej. Współpracowano między innymi ze *Stowarzyszeniem Litwinów w Polsce*, *Stowarzyszeniem Młodzieży Litewskiej w Polsce* oraz *Wspólnotą Litwinów w Polsce* i *Stowarzyszeniem Litewskiej Kultury Etnicznej w Polsce*.

Dom Kultury informował potencjalnych odbiorców o swojej ofercie za pomocą różnorodnych form przekazu, tj. plakaty, zamieszczenie informacji w dwutygodniku litewskim „Aušra”, na portalu społecznościowym facebook.com czy na portalu Litwinów w Polsce.

Stwierdzona nieprawidłowość, polegająca na uproszczonym opracowaniu planów finansowych DKL (bez wykazywania stanu należności i zobowiązań oraz środków pieniężnych na początek i koniec roku), nie miała istotnego wpływu na kontrolowaną działalność.

III. Opis ustalonego stanu faktycznego

OBSZAR

Realizacja zadań na rzecz podtrzymywania tożsamości kulturowej oraz integracji obywatelskiej i społecznej mniejszości narodowych i etnicznych oraz społeczności posługującej się językiem regionalnym oraz uzyskane efekty

Opis stanu faktycznego

1.1. DKL jest instytucją kultury działającą na terenie gminy Puńsk od 1956 r. Zgodnie ze Statutem⁷, spełnia on rolę koordynatora działalności kulturalnej na terenie gminy, opiekując się placówkami animacji kultury polskiej i litewskiej, natomiast na terenie innych jednostek administracyjnych kraju może spełniać rolę ośrodka instruktazowo-metodycznego dla wszelkich przejawów kultury litewskiej. Jako cel i przedmiot działalności DKL wskazano

² Najwyższa Izba Kontroli formułuje ocenę ogólną jako ocenę pozytywną, ocenę negatywną albo ocenę w formie opisowej.

³ Dalej „mniejszość”

⁴ Według danych Narodowego Spisu Powszechnego z 2011 roku.

⁵ Do najistotniejszych przedsięwzięć kulturalnych należy zaliczyć: *Festiwal Teatrów Stodolanych* (odbywający się w skansenie w Puńsku), *Święto Chórów „Lietuva brangi”*, *Konkurs litewskiej piosenki dziecięcej „Dainorelis”* (na którym występowały także zespoły z Litwy), *Spotkania Mniejszości Narodowych oraz Koncert Zaduszkowy*.

⁶ Tj. projektów: „Działalność Zespołów Artystycznych DKL w Puńsku” z 2018 roku i XVII Konkurs Litewskiej Piosenki Dziecięcej „Dainorelis” (2019 rok).

⁷ Uchwała Rady Gminy Puńsk Nr VII/66/03 z dnia 12 grudnia 2003 r. ze zm.

realizację zadań w dziedzinie animacji kultury, edukacji i wychowania, prowadzoną zgodnie z potrzebami litewskiej mniejszości narodowej i założeniami polityki kulturalnej państwa (§ 7 pkt 2). Do podstawowych zadań DKL zaliczono m.in. „(...) *podtrzymanie przejawów kultury litewskiej*” (§ 9 pkt. 1 lit. d). DKL swoje cele ma osiągać poprzez: a) organizowanie spektakli, koncertów, wystaw, odczytów, festiwali, przeglądów i innych imprez artystycznych, b) rozwijanie amatorskiego ruchu artystycznego, c) prowadzenie działalności wydawniczej, d) rozwijanie rękodzieła ludowego i artystycznego oraz prowadzenie działalności muzealno - etnograficznej i wystawienniczej, e) prowadzenie archiwum folkloru i bibliotek, klubów, świetlic i kawiarni (§ 10). Szczegółowy zakres realizowanych zadań określono w regulaminie organizacyjnym DKL⁸. (akta kontroli str. 3-25)

1.2. W latach 2018 – 2020 w realizację zadań związanych z organizowaniem i prowadzeniem działalności kulturalnej na rzecz mniejszości zaangażowanych było dziewięć pracowników DKL, w tym sześciu pracowników merytorycznych⁹ oraz od 12 do 27 osób (w poszczególnych latach kolejno: 27, 23 i 12) spoza DKL, zatrudnionych na podstawie umów zlecenia lub o dzieło¹⁰. Wszystkie osoby zatrudnione w DKL na podstawie umów o pracę, posiadały opracowane zakresy czynności, w których szczegółowo określono ich zadania i obowiązki. (akta kontroli str. 16-26, 32)

1.3. W latach 2018 – 2020, dyrektor Domu Kultury corocznie opracowywała tzw. *Kalendarz imprez kulturalnych Domu Kultury Litewskiej w Puńsku* oraz *Plan pracy DKL*, w którym wyszczególniała daty i nazwy cyklicznych (corocznych) imprez zaplanowanych oraz przyjętych do realizacji. Dom Kultury nie posiadał długoterminowego planu działania i nie opracowywał własnej strategii organizowania, prowadzenia i rozwoju działalności kulturalnej. Odnosząc się do tej kwestii, Dyrektor DKL wyjaśniła, iż to, że Dom Kultury „(...) *nie opracował strategii organizowania i rozwoju działalności kulturalnej związanej z działalnością skierowaną do mniejszości, to nie oznacza, że takiej działalności nie realizuje. Wszystkie nasze działania, poczynając od prowadzenia zespołów artystycznych, przez realizowanie projektów unijnych, organizowanie wyjazdów do teatrów na występy profesjonalnych wykonawców, na imprezach kulturalnych kończąc, są ukierunkowane na rzecz mniejszości litewskiej*”. (akta kontroli str. 26-31)

1.4. W planach finansowych DKL na lata 2018 – 2020 corocznie ujmowano przychody w takiej samej wysokości – 700 tys. zł, z tego: 400 tys. zł z dotacji podmiotowej Urzędu Gminy w Puńsku (dział 921 rozdział 92109 § 2480) oraz 300 tys. zł z innych źródeł. Przyjęte plany finansowe były opracowane w sposób uproszczony i nie wyodrębniały kwot na poszczególne zadania realizowane przez DKL. Kwoty planowanych wydatków wykazano rodzajowo (zużycie materiałów i energii, usługi obce, podatki i opłaty, wynagrodzenia, ubezpieczenia społeczne i inne świadczenia, pozostałe koszty rodzajowe) nie wykazując jednak stanu należności i zobowiązań oraz środków pieniężnych na początek i koniec roku (co szczegółowo opisano w dalszej części wystąpienia, w sekcji „*Stwierdzona nieprawidłowość*”). (akta kontroli str. 82-84)

W okresie objętym kontrolą, DKL aktywnie i skutecznie pozyskiwał przychody z innych źródeł niż dotacja organizatora:

- w 2018 roku wnioskowano o dotację na osiem projektów, otrzymując na ich realizację 72,8 tys. zł (dotacje Ministerstwa Spraw Wewnętrznych i Administracji RP, dalej „MSWiA”) i 1 tys. Euro (dotacje Ministerstwa Spraw Wewnętrznych Republiki Litwy, dalej „MSW RL”) ¹¹,

⁸ Załącznik do zarządzenia nr 3/2014 Dyrektora DKL z dnia 1 kwietnia 2014 r.

⁹ Tj. Dyrektor, instruktorzy: ds. tańca, teatru, muzyki i chóru, akustyk (oświetleniowiec)..

¹⁰ Tj. m.l.: jurorzy konkursów, kamerzyści, fotografowie, reżyserzy grup teatralnych, osoby prowadzące imprezy kulturalne, rzeźbiarze statuetek „*Motyle Melpomeny*”.

¹¹ Z otrzymanych dotacji sfinansowano: [1] Działalność zespołów artystycznych DKL w Puńsku (16,2 tys. zł), [2] Obchody 100 rocznicy odzyskania niepodległości przez Litwę (6,8 tys. zł i 350 Euro), [3] XVI Festiwal Chórów „*Lietuva brangi*” (11,7 tys. zł), [4] XVI Konkurs Litewskiej Piosenki Dziecięcej „*Dainorėlis*” (6,8 tys. zł), [5] 60-lecie Teatru Stodolanego (10,5 tys. zł i 300 Euro), [6] XXVII Festiwal Teatrów Stodolanych (11,8 tys. zł), [7] XXV Spotkania Mniejszości Narodowych (9 tys. zł), [8] Zielna – Dni Kultury Puńskiej (350 Euro).

- w 2019 roku DKL wnioskował o dotację na realizację 12 projektów, otrzymując na realizację ośmiu projektów kwotę: 76,4 tys. zł z MSWiA i 1 tys. Euro z MSW RL oraz 5 tys. zł od Operatora Gazociągów Przemysłowych GAZ-SYSTEM S.A.¹²

W latach 2018 – 2019 DKL realizował także projekt Nr LT-PL-1R-038 pn. „Współpraca na rzecz włączenia społecznego – „Gdyby ręce mogły mówić” współfinansowanego z Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego w ramach Programu Interreg V-A Litwa – Polska, otrzymując na jego realizację 141,6 tys. zł w 2018 roku i 13,8 tys. zł w 2019 roku.

W 2020 roku DKL starał się o dotację na realizację ośmiu projektów. Ostatecznie otrzymał dofinansowanie siedmiu z nich, w kwocie 66,1 tys. zł z MSWiA oraz 1,1 Euro z MSW RL¹³.

(akta kontroli str. 91-93)

1.5. W okresie objętym kontrolą DKL współpracował i współdziałał z takimi organizacjami mniejszości litewskiej jak: *Wspólnota Litwinów w Polsce*, *Stowarzyszenie Litwinów w Polsce*, *Stowarzyszenie Litewskiej Kultury Etnicznej w Polsce*, *Stowarzyszenie Młodzieży Litewskiej w Polsce*. Współpraca z ww. organizacjami mniejszości litewskiej odbywała się bez zawierania jakichkolwiek umów lub uzgodnień w formie pisemnej. Według wyjaśnienia dyrektora DKL polegała ona przede wszystkim na każdorazowym uwzględnianiu (ustnych) prośb ww. organizacji, odnoszących się głównie do wspólnego organizowania imprez kulturalnych, z wykorzystaniem potencjału kadrowego, technicznego i lokalowego DKL.

W ramach współpracy ze *Wspólnotą Litwinów w Polsce* DKL współorganizował takie uroczystości jak: [1] Obchody rocznicy tragicznych wydarzeń w Wilnie - Krwawa Niedziela (13 stycznia 1991 r.), [2] Obchody z okazji rocznicy Niepodległości Litwy (16 lutego 1918 r.), [3] Ogólnopolska akcja śpiewania hymnu Republiki Litwy (z okazji dnia koronacji króla Mendoga 6 lipca 1253 r.).

Ze *Stowarzyszeniem Litwinów w Polsce*, DKL współorganizował następujące uroczystości i imprezy: [1] Działalność zespołów artystycznych DKL w Puńsku (partner), [2] Obchody z okazji rocznicy odzyskania 16 lutego 1918 r. Niepodległości Litwy (partner), [3] Festiwal Tańca Litewskiego „*Raitakojis*” (partner), [4] Obchody jubileuszowe zespołów działających przy DKL (partner finansowy), [5] Przegląd - Konkurs Dziecięcych i Młodzieżowych Teatrów „*Šimtakojis*” (partner finansowy), [6] „*Ameryka w łaźni*” – 120-lecie litewskiego spektaklu narodowego (partner finansowy), [7] Festiwal Litewskiej Piosenki Dziecięcej „*Dainorėlis*” (partner finansowy), [8] Festiwal Teatrów Stodolanych (partner), [9] Jarmark Folklorystyczny – Zielna – Dni Puńska (partner finansowy), [10] Koncert Zaduszkowy „*Vėlinės*” (partner finansowy), [11] Spotkania Mniejszości Narodowych (partner finansowy), [12] Zlot Litewskich Zespołów Artystycznych nad jeziorem Gaładuś (główny organizator).

Dom Kultury ze *Stowarzyszeniem Litewskiej Kultury Etnicznej w Polsce* współorganizował: [1] Obchody z okazji rocznicy Niepodległości Litwy (16 lutego 1918 r.), [2] Jarmark Folklorystyczny – Zielna – Dni Puńska, [3] Spotkania Mniejszości Narodowych.

Ze *Stowarzyszeniem Młodzieży Litewskiej w Polsce* współorganizowano „*Święto Piosenki Estradowej*”.

(akta kontroli str. 30)

DKL prowadzi stałą współpracę także z: [1] Fundacją im. Antanasa Baranauksa „Dom Litewski” w Sejnach (zespoły DKL uczestniczą w wydarzeniach organizowanych przez tę Fundację, jak również zespoły z Sejnu uczestniczą w przedsięwzięciach DKL), [2] Wydawnictwem „Aušra” – (przy organizacji spotkań np. „*Wiosnę poezji*”, „*Jesienne odczyty literackie*”), [3] Szkołą Podstawową w Puńsku – uczniowie uczestniczą w zajęciach pozalekcyjnych i imprezach organizowanych przez DKL, (np. „*Święto Szkoły*”), [4] Szkołą Podstawową w Widugierach - uczniowie uczestniczą w zajęciach pozalekcyjnych

¹² Z otrzymanych dotacji sfinansowano: [1] Działalność zespołów artystycznych DKL w Puńsku (21 tys. zł), [2] IV Festiwal Tańca Litewskiego „*Raitakojis*” (12 tys. zł i 200 Euro), [3] XVII Konkurs Litewskiej Piosenki Dziecięcej „*Dainorėlis*” (15,3 tys. zł), [4] XXVIII Festiwal Teatrów Stodolanych (12,2 tys. zł i 100 Euro), [5] XII Święto Rodzin Muzykujących (6,5 tys. zł i 300 Euro), [6] Zakup elementów stroju narodowego – kaftanów dla Zespołu Tanecznego „*Vyčiai*” (9,4 tys. zł), [7] Międzynarodowy Dzień Teatru – IX edycja wręczenia statuetek „*Motyle Melpomeny*” (100 Euro), [8] Jarmark Folklorystyczny – Zielna – Dni Kultury Puńskiej (300 Euro i 5 tys. zł dotacji od Operatora Gazociągów Przemysłowych Gaz System S.A.).

¹³ Otrzymało dotację na: [1] Działalność zespołów artystycznych DKL w Puńsku (21 tys. zł), [2] XVII Festiwal Chórów „*Lietuva brangi*” (13 tys. zł i 200 Euro), [3] XVIII Konkurs Litewskiej Piosenki Dziecięcej „*Dainorėlis*” (6,2 tys. zł i 100 Euro), [4] XXIX Festiwal Teatrów Stodolanych (8,9 tys. zł i 200 Euro), [5] XXVI Spotkania Mniejszości Narodowych (17 tys. zł), [6] Międzynarodowy Dzień Teatru – X edycja wręczenia statuetek „*Motyle Melpomeny*” (200 Euro), [7] Na transport zespołu do Wilna (400 Euro).

i imprezach organizowanych przez DKL; [5] Szkołą Litewską „Žibūrys” w Sejnach - uczniowie uczestniczą w zajęciach pozalekcyjnych organizowanych przez DKL, [6] Przedszkolem Samorządowym z Polskim i Litewskim Językiem Nauczania w Puńsku (dzieci w wieku przedszkolnym uczestniczą w imprezach i zajęciach pozalekcyjnych organizowanych przez DKL. (akta kontroli str. 184)

1.6. Dom Kultury, w celu określenia oczekiwań i potrzeb mniejszości w zakresie podtrzymywania i rozwijania poczucia tożsamości narodowej, etnicznej i językowej, pozyskiwał niezbędne informacje m.in. za pośrednictwem instruktorów zespołów artystycznych, a także opierał się na wieloletnim doświadczeniu i znajomości lokalnej społeczności. Na tej podstawie dostosowywał ofertę skierowaną do litewskiej mniejszości narodowej uwzględniając również możliwości finansowe DKL. Dyrektor DKL podała, iż „w amatorskim ruchu artystycznym DKL uczestniczy około 300 osób. Instruktor każdego zespołu ma kontakt ze swoimi podopiecznymi, od których dostajemy informacje na temat ich oczekiwań i potrzeb w zakresie podtrzymywania i rozwijania poczucia tożsamości narodowej. Dyrektor DKL podała również, że „przy tworzeniu oferty kulturalnej skierowanej do mniejszości kieruje się głównie własnym doświadczeniem i wieloletnią tradycją tej instytucji, opierając się generalnie na możliwościach finansowych. Dzięki wieloletniej pracy w kulturze jesteśmy bardzo dobrze zorientowani, jakie są oczekiwania odbiorców i jaki mamy potencjał twórców – to w dużej mierze ułatwia nam tworzyć ofertę kulturalną dla lokalnej społeczności. Współpraca z innymi podmiotami (np. organizacje mniejszości, instytucje edukacyjne, inne instytucje kultury, tj. Dom Litewski w Sejnach działający, jako ośrodek kultury prowadzony przez Fundację Antanasa Baranaukasa itp.) przy tworzeniu oferty kulturalnej, polega głównie na ustaleniu dat wszystkich działań kulturalnych Litwinów Puńska-Sejn i Suwałk, w wyniku, czego, powstaje plan wszystkich litewskich wydarzeń kulturalnych w Puńsku Sejnach i Suwałkach”. (akta kontroli str. 28-31, 185)

1.7. W latach 2018 – 2020 (do 30 września 2020 r.) wydatki ogółem DKL wyniosły odpowiednio 934 tys. zł, 916 tys. zł i 677 tys. zł. Na lata 2018 – 2020 w planach pracy DKL przewidziano odpowiednio 16, 17 i 16 imprez cyklicznych kierowanych do ogółu społeczności, (z których zrealizowano odpowiednio: 16, 15 i pięć imprez (do 2 października 2020 r.), przy czym: dziewięć, osiem i cztery z tych przedsięwzięć miało na celu podtrzymywanie i rozwijanie poczucia tożsamości narodowej, etnicznej i językowej mniejszości litewskiej, na których realizację wydatkowano 89,4 tys. zł oraz 83,1 tys. Euro¹⁴ w 2018 roku 113 tys.¹⁵ zł. w 2019 roku i 4,5 tys. zł w 2020 roku.

(akta kontroli str. 26-31, 50-61, 64-65)

Dyrektor DKL podała, iż „nasze postępowanie w stosunku do przedsięwzięć skierowanych do mniejszości niczym nie różni się od przedsięwzięć skierowanych do innych grup społecznych i ogółu mieszkańców. Swoje działania kierujemy do całego społeczeństwa”.

(akta kontroli str. 67)

1.8. W okresie objętym kontrolą, DKL zgodnie ze statutem realizował zadania na rzecz podtrzymywania i rozwijania poczucia tożsamości narodowej, etnicznej i językowej mniejszości litewskiej, m.in. poprzez:

[A] Prowadzenie dziewięciu zespołów artystycznych, w których skupia się około 300 amatorów ruchu artystycznego (w tym około 75% dzieci i młodzież). Próby zespołów odbywały się systematycznie (raz lub dwa razy w tygodniu). Repertuar zespołów oparto głównie bądź wyłącznie na twórczości litewskiej – ludowej, autorów, kompozytorów, choreografów litewskich. Wszystkie zespoły DKL wykonywały litewskie pieśni, tańce,

¹⁴ W 2018 r. zrealizowano: [1] Obchody 100 rocznicy odzyskania niepodległości przez Litwę (9,4 tys. zł), [2] XVI Festiwal Chórów „Lietuva brangi” (12,5 tys. zł), [3] XVI Konkurs Litewskiej Piosenki Dziecięcej „DAINORĖLIS” (7,4 tys. zł), [4] 60-lecie Teatru Stodolanego (12,8 tys. zł), [5] XXVII Festiwal Teatrów Stodolanych (12,8 tys. zł), [6] XXV Spotkania Mniejszości Narodowych (9,5 tys. zł), [7] Zielna – Dni Kultury Puńskiej (1,5 tys. zł), [8] Działalność zespołów artystycznych DKL w Puńsku (23,5 tys. zł), [9] Projekt nr LT-PL-1R-038 pt. Współpraca na rzecz włączenia społecznego „Gdyby ręce mogły mówić...” (83,1 tys. Euro).

¹⁵ Tj. [1] Międzynarodowy Dzień Teatru - IX edycja wręczenia statuetek „Motyle Meipomeny” (0,5 tys. zł), [2] IV Festiwal Tańca Litewskiego „RAITAKOJIS” (13,4 tys. zł), [3] XVII Konkurs Litewskiej Piosenki Dziecięcej „DAINORĖLIS” (16,3 tys. zł), [4] XXVIII Festiwal Teatrów Stodolanych (13,4 tys. zł), [5] Jarmark Folklorystyczny – Zielna – Dni Kultury Puńskiej (6,3 tys. zł), [6] XII Święto Rodzin Muzykujących (7,4 tys. zł), [7] Zakup elementów stroju narodowego – kaftanów dla Zespołu Tanecznego „VYČIAI” (9,9 tys. zł), [8] Działalność zespołów artystycznych DKL w Puńsku (46,1 tys. zł).

muzykę instrumentalną. Kierownikami i instruktorami zespołów są osoby, które ukończyły uczelnie artystyczne (głównie na Litwie). Wszystkie sztuki teatralne wystawiano wyłącznie w języku litewskim. Repertuar chóru „Dzūkija” to wielogłosowe litewskie pieśni ludowe oraz utwory sakralne i klasyczne, zaś zespołu wokalnego „Balsynėlis” – dwugłosowe litewskie pieśni ludowe i piosenki estradowe. Repertuar zespołu choreograficznego „Jotva” to przede wszystkim litewski taniec etno - współczesny oraz oryginalne układy choreograficzne kierownika zespołu, zaś grup tanecznych „Vyčiai” oraz „Puniukai” to litewskie tańce ludowe.

Kapela „Klumpė” wykonuje tradycyjną ludową muzykę litewską oraz autentyczne pieśni i muzykę z regionu Puńska.

[B] Prowadzenie skansenu – zagroda litewska z przełomu XIX i XX w. wraz z Muzeum Etnograficznym Józefa Vainy (prezentującym ponad 1.600 eksponatów z różnych zakątków litewskich wsi).

[C] Prowadzenie Biblioteki Publicznej Gminy Puńsk, której większość zbiorów stanowiły wydawnictwa w języku Litewskim.

[D] Organizowanie różnorodnych imprez kulturalnych, spotkań wernisaży, wystaw oraz wyjazdów do innych placówek kulturalnych na spektakle, balet do Wilna, Mariampola, Kowna, Białegostoku.

[E] Organizowanie 15 tradycyjnych imprez kulturalnych.

[F] Współpracę z innymi instytucjami na terenie gminy Puńsk tj. przedszkolem i szkołami, litewskim wydawnictwem „Aušra”, stowarzyszeniami. W wyniku tej współpracy corocznie odbywało się ponad 40 wydarzeń kulturalnych.

Dyrektor DKL, wyjaśniając przyczyny spadku wydatków związanych z realizacją zadań na rzecz mniejszości, wskazała, iż „w 2019 roku nie realizowaliśmy już projektu unijnego, natomiast w 2020 roku wszystkie plany pokrzyżowała pandemia COVID-19, w związku z tym zmniejszyła się liczba zadań na rzecz mniejszości”. Zdaniem dyrektora DKL, „gdyby nie pandemia (...) nasze działania nie straciłyby na kwocie wydatków ani na ilości zadań”.

(akta kontroli str. 65-66)

1.9. Większość działań kulturalnych DKL skierowana była do odbiorców w różnym wieku. Jedynie Konkurs Litewskiej Piosenki Dziecięcej „Dainorėlis” oraz Przegląd-Konkurs Dziecięcych i Młodzieżowych Teatrów „Šimtakojis 2019” były adresowane do dzieci i młodzieży.

W DKL działało dziewięć zespołów artystycznych, w których brali udział uczniowie szkół i placówek oświatowych z terenu gminy Puńsk. I tak:

- 1) Zespół Choreograficzny „Jotva” – ok. 80 dzieci i młodzieży (przedszkolaki z Puńska, uczniowie ze szkół w Puńsku i Widugierach oraz studenci),
- 2) Chór Mieszany „Dzūkija” – 25 osób dorosłych i starszych (mieszkańcy Gminy Puńsk),
- 3) Teatr Stodolany – 13 osób dorosłych i starszych (mieszkańcy Gminy Puńsk),
- 4) Kapela „Klumpė” – 21 osób starszych, dorosłych i młodzież (mieszkańcy Gminy Puńsk, uczniowie Liceum w Puńsku),
- 5) Grupa Taneczna „Vyčiai” – 16 osób dorosłych (mieszkańcy Gminy Puńsk),
- 6) Teatr Młodzieżowy „Kregždė” – 13 osób (uczniowie Szkoły Podstawowej i Liceum Ogólnokształcącego w Puńsku),
- 7) Teatr Dziecięcy „Kregždutė” – 13 osób (przedszkolaki i uczniowie Szkoły Podstawowej w Puńsku),
- 8) Dziecięce Studio Artystyczne „Puniukai” – 70 osób (uczniowie Szkoły Podstawowej w Puńsku i Szkoły Podstawowej w Widugierach),
- 9) Grupa Wokalna „Balsynėlis” – 32 dzieci (przedszkolaki i uczniowie Szkoły Podstawowej w Puńsku).

(akta kontroli str. 66)

W badanym okresie DKL o swojej ofercie skierowanej do mniejszości narodowej informował poprzez plakaty, ogłoszenia, zaproszenia, dwutygodnik litewski „Aušra”, stronę internetową www.punsk-kultura.pl, portal społecznościowy facebook.com, portal Litwinów w Polsce www.punskas.pl.

(akta kontroli str. 65-66)

1.10. Do czynników mających negatywny wpływ na zakres i efektywność prowadzonej działalności merytorycznej skierowanej do mniejszości narodowej Dyrektor DKL zaliczyła nieotrzymanie dofinansowania MSWiA do kilku zadań artystycznych¹⁶. Dyrektor podała, iż „w 2019 roku nie odbył się Spektakl muzyczny „Rauda Jačwinga” oraz XXVI Spotkania Mniejszości Narodowych. Ponadto w 2019 roku złożono wniosek na budowę biblioteki do Instytutu Książki, który również został rozpatrzony negatywnie. Natomiast w 2019 i 2020 roku nie otrzymaliśmy wsparcia finansowego na obchody rocznic z okazji Niepodległości Republiki Litwy, jednak te zadania zostały zrealizowane”. Dyrektor wskazała, iż nie zna przyczyn nieotrzymania dofinansowania, albowiem MSWiA nie przekazywało informacji o przyczynach nieprzyznania środków. (akta kontroli str. 65-66,184)

1.11. W latach 2018 – 2020 zajęcia prowadzone przez instruktorów DKL dla wszystkich uczestników były bezpłatne. Jedynie od sezonu artystycznego 2019 – 2020 kierownik Zespołu Choreograficznego „Jotva”, za zgodą dyrektora DKL, postanowił pobierać składki solidarnościowe roczne w wysokości 100 zł od osoby. Dyrektor DKL wyjaśniła, iż „Jotva” – to zespół, który co roku przygotowuje nowy program artystyczny, do którego szyje nowe stroje, robi odpowiednią scenografię. Zebrane pieniądze (7,2 tys. zł w 2019 roku i 0,1 tys. zł w 2020 roku) w całości są wykorzystywane na działalność zespołu (zakup materiałów na stroje, usługa krawiecka i scenografia koncertów, zakup gadżetów z logo zespołu oraz na inne drobne wydatki na rzecz zespołu). Dyrektor DKL podała także, iż „większość organizowanych imprez odbywa się bezpłatnie. Wyjątek stanowią koncerty autorskie naszych zespołów oraz koncerty zespołów gościnnych (np. Koncert PZPiT „Lietuva” z Litwy, koncerty gwiazd estrady litewskiej itp.)”.

Przychody Domu Kultury z tytułu biletów wstępu (z koncertów zespołów DKL i gościnnych oraz projekcji filmów) w latach 2018 – 2020 wyniosły odpowiednio: 6,5 tys. zł, 14,6 tys. zł oraz 2,2 tys. zł i wydatkowane zostały na bieżącą działalność statutową (m.in. na artykuły spożywcze, papiernicze i biurowe, usługi krawieckie itp.) . (akta kontroli str. 65-67,185)

1.12. W okresie objętym kontrolą, DKL nie realizował żadnych zadań zleconych przez administrację rządową, poza zadaniami dofinansowanymi w ramach konkursów organizowanych przez MSWiA.

Dyrektor DKL wskazała, że z inicjatywy Marszałka Województwa Podlaskiego w dniu 3 maja 2018 r. zorganizowane zostało Narodowe Święto Konstytucji 3 Maja w Białymstoku przy Pałacu Branickich, na które została zaproszona również mniejszość litewska. Program artystyczny przedstawiło m.in. Studio Artystyczne „Puniukai” z DKL w Puńsku. Koszty wyjazdu zostały opłacone przez Wojewódzki Ośrodek Animacji Kultury w Białymstoku.

(akta kontroli str. 65-67)

1.13. Analiza dwóch zadań realizowanych przez DKL w latach 2018 – 2019 (najwyższych kwotowo¹⁷), na podstawie umów zawartych z Ministrem SWiA:

- a) nr 447/WMNiE/2018 z 5 lutego 2018 r. na realizację zadania pn.: „Działalność Zespołów Artystycznych DKL w Puńsku”, na które udzielono dotacji w wysokości 16,2 tys. zł,
- b) nr 542/WMNiE/2019 z 17 kwietnia 2019 r. na realizację zadania pn.: „XVII Konkurs Litewskiej Piosenki Dziecięcej DAINORELIS”, na które została udzielona dotacja w wysokości 15,3 tys. zł,

wykazała, że

- otrzymane dotacje zostały wydatkowane w pełnej wysokości i zgodnie z przeznaczeniem tj. na realizację wydatków wskazanych we wniosku o udzielenie dotacji¹⁸,

¹⁶ W 2019 r. DKL, pomimo złożonych wniosków, nie otrzymała z MSWiA dofinansowania na następujące zadania: [1] Spektakl muzyczny „Rauda Jačwinga” (15.100 zł), [2] Obchody 101 rocznicy odzyskania niepodległości przez Litwę (8.000 zł), [3] XXVI Spotkania Mniejszości Narodowych – (18.700 zł), a w 2020 r. na Przegląd litewskich zespołów artystycznych z okazji Niepodległości Litwy – (11.600 zł).

¹⁷ Do badań kontrolnych nie wytypowano tj. Projektu Nr LT-PL-1R-038 pn. Współpraca na rzecz wyłączenia społecznego – „Gdyby ręce mogły mówić” współfinansowanego z Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego w ramach Programu Interreg V-A Litwa – Polska, w wysokości 141,6 tys. zł w 2018 r. i 13,8 tys. zł w 2019 r. (najwyższej kwoty) z uwagi na wyniki kontroli przeprowadzonej przez Podlaski Urząd Wojewódzki (szczegółowo omówione w pkt. 1.17 niniejszego wystąpienia pokontrolnego).

¹⁸ W ramach zadania pn. „Działalność Zespołów Artystycznych DKL w Puńsku”, środki dotacji wydatkowane na: zakup statuetek „Motyle Melpomeny” (700 zł), zakup materiałów papierniczych i biurowych, nagrań i wydawnictw litewskich,

- wszystkie wydatki poniesiono w terminie realizacji zadania wskazanym w umowie,
- zgodnie z postanowieniami zawartych umów (§ 6 pkt 1) wyodrębniono w ewidencji księgowej DKL odrębne subkonta, na których ewidencjonowano środki finansowe otrzymane z dotacji oraz wydatki dokonywane z tych środków w sposób umożliwiający identyfikację operacji księgowych, zgodnie z zasadami wynikającymi z ustawy z dnia 29 września 1994 r. o rachunkowości¹⁹. (akta kontroli str. 171-180)

1.14. DKL zgodnie z wymogami zawartych umów o dotację (§ 8 pkt 1) sporządził kompletne oraz poprawne pod względem merytorycznym i formalno-rachunkowym sprawozdania z realizacji zadań (omówionych w pkt. 1.15 niniejszego wystąpienia pokontrolnego). Sprawozdania zostały sporządzone na formularzu zgodnym z załącznikiem nr 4 do „Informacji MSWiA o szczegółowych zasadach postępowania przy udzielaniu dotacji na realizację w 2018 i 2019 r. zadań mających na celu ochronę, zachowanie i rozwój tożsamości kulturowej mniejszości narodowych i etnicznych oraz zachowania i rozwoju języka regionalnego”, o których mowa w art. 18 ust 2 pkt 1, 3-9 ustawy z dnia 6 stycznia 2005 r. o mniejszościach narodowych i etnicznych oraz języku regionalnym²⁰. Sprawozdania z realizacji obydwu zadań sporządzono w wymaganym terminie (30 dni od dnia upływu terminu realizacji zadań)²¹. DKL nie posiadał informacji o zatwierdzeniu przez MSWiA zatwierdzenia rozliczenia zadania. Dyrektor podała, iż w przypadku braku takiej informacji uznajemy, że Ministerstwo nie wnosi uwag do otrzymanych raportów i sprawozdań.

(akta kontroli str. 137-145, 164-169, 185)

1.15. W I kwartale 2018 roku Podlaski Urząd Wojewódzki przeprowadził w DKL kontrolę projektu nr LT-PL-1R-038 pt. *Współpraca na rzecz włączenia społecznego „Gdyby ręce mogły mówić ...”*. W wyniku tej kontroli stwierdzono, że projekt realizowany był zgodnie z założeniami określonymi we wniosku aplikacyjnym, wymogami programu oraz zasadami unijnymi i krajowymi. Nie stwierdzono nieprawidłowości i nie wydano zaleceń pokontrolnych. Ustalono jednak, iż w przedmiocie zamówienia odniesiono się do określonych produktów poprzez zastosowanie znaków towarowych przy jednoczesnym dopuszczeniu rozwiązań równoważnych. Zgodnie z zasadami Programu takie działanie było niedopuszczalne i obarczone korektą finansową w wysokości 10% wartości raportowanych wydatków, co skutkowało uznaniem, jako niekwalifikowanych kosztów w wysokości 2.424,86 Euro.

(akta kontroli str. 68-81)

1.16. W latach 2018 – 2020 DKL nie przeprowadzał oceny efektów swojej działalności, w tym działań realizowanych na rzecz mniejszości litewskiej. Dokumenty organizacyjne (statutu, regulamin DKL) nie przewidywały obowiązku przeprowadzania takich ocen. Dyrektor DKL wyjaśniła, iż „DKL nie dokonuje oceny efektów swojej działalności. Swoje osiągnięcia i zrealizowane działania, co roku przedstawia na Sesji Rady Gminy oraz pisząc artykuły do miejscowej prasy, podsumowując w nich swój dorobek kulturalny. Największym dla nas uznaniem jest publiczność, która licznie gromadzi się na nasze wydarzenia kulturalne, są także członkowie zespołów, którzy czują obowiązek podtrzymania i rozwijania poczucia tożsamości narodowej, przekazania języka i tradycji narodowych dla przyszłych pokoleń. Poprzez ich uczestnictwo w kulturze czujemy, że pracujemy w dobrym kierunku, że nasza praca jest dobrze oceniana i chętnie wspierana przez społeczność litewską”

(akta kontroli str. 65-67)

1.17. W DKL, w związku z pandemią COVID, podjęto następujące działania:

- a) realizację części zadań przesunięto na późniejsze terminy, przestrzegając reżimu sanitarnego, np. XVII Festiwal Chórów „Lietuva brangi” na 11 października 2020 r., Konkurs Litewskiej Piosenki Dziecięcej „Dainorélis” na 22 listopada 2020 r.;

akcesoriów muzycznych, materiałów na stroje i scenografię koncertów oraz przedstawień teatralnych, artykułów spożywczych (6,1 tys. zł), transport, wyżywienie (catering), wykonanie zdjęć do kronik zespołów, usługi krawieckie (9,3 tys. zł), zaś w ramach zadania „XVII Konkurs Litewskiej Piosenki Dziecięcej DAINORELIS” środki dotacji wydatkowano na: wynagrodzenia jurorów i koordynatora projektu (2,1 tys. zł), zakupów materiałów (tonerów, artykułów papierośniczych, paliwa, nagród rzeczowych dla laureatów i przedszkolaków, słodczy) oraz dwóch kolumn scenicznych (13,2 tys. zł).

¹⁹ T.j. Dz. U. z 2019 r. poz. 351 ze zm.

²⁰ D. U. z 2017 poz. 823.

²¹ T.j. 4 stycznia 2019 r. (cztery dni po wyznaczonym terminie realizacji zadania) oraz 24 czerwca 2019 r. (tj. siedmiu dni przed upływem terminu realizacji zadania).

- b) zmieniono sposób realizacji części zadań, np.: [1] Międzynarodowy Dzień Teatru – X edycja wręczenia statuetek „*Motyle Melpomeny*”²² odbył się 14 sierpnia w sali widowiskowej Domu Kultury w reżimie sanitarnym (maseczki, zachowany odstęp między osobami – zajęte, co drugie miejsce na widowni, zebrane oświadczenia od widzów itp.), [2] XXIX Festiwal Teatrów Stodolanych odbył się 16 sierpnia w Stodole i na dziedzińcu w Skansenie, bez udziału grup teatralnych z Litwy i bez publiczności (uczestniczyły tylko cztery grupy teatralne – około 90 osób), sami artyści byli widzami Festiwalu²³, [3] koncert Zespołu Choreograficznego „*Jotva*” odbył się 22 sierpnia w plenerze nad jeziorem Sejwy, z zachowaniem reżimu sanitarnego²⁴;
- c) zrezygnowano z części zadań z uwagi na zakaz gromadzenia się i pracy w zespołach, np. w związku z tym nie odbyły się koncerty autorskie Kapeli „*Klumpé*”, Grupy Tanecznej „*Vyčiai*”, Dziecięcego Studia Artystycznego „*Puniukai*”, Grupy Wokalnej „*Balsynėlis*” i Chóru Mieszanego „*Dzūkija*”. (akta kontroli str. 65-67)

Stwierdzone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki, w przedstawionym wyżej zakresie stwierdzono nieprawidłowość polegającą na braku wykazania w planach finansowych za lata 2018-2020, stanu należności i zobowiązań oraz środków pieniężnych na początek i koniec roku. Zgodnie z art. 27 ust. 4 ustawy z dnia 25 października 1991 r. o organizowaniu i prowadzeniu działalności kulturalnej instytucja kultury sporządza plan finansowy zgodnie z przepisami ustawy z dnia 27 sierpnia 2009 r. o finansach publicznych²⁵, a tym samym według przepisów art. 31 ustawy o finansach publicznych Dom Kultury w planach finansowych powinien wyodrębnić: 1) przychody z prowadzonej działalności; 2) dotacje z budżetu państwa lub budżetów jednostek samorządu terytorialnego; 3) koszty, w tym: a) wynagrodzenia i składki od nich naliczane, b) płatności odsetkowe wynikające z zaciągniętych zobowiązań, c) zakup towarów i usług; 4) środki na wydatki majątkowe; 5) środki przyznane innym podmiotom; 6) stan należności i zobowiązań na początek i koniec roku; 7) stan środków pieniężnych na początek i koniec roku. (akta kontroli str. 82-84)

Dyrektor DKL wyjaśniła, iż „w latach 2018, 2019 i 2020, plany finansowe były przygotowane w sposób uproszczony, z uwagi na takie stanowisko służb księgowych, będące skutkiem błędnej interpretacji obowiązujących w tym zakresie przepisów prawa. Po ponownej analizie przepisów [...] wydałam polecenie podległym pracownikom DKL przygotowania planu finansowego na rok 2021, zgodnie z ww. aktami prawnymi”. (akta kontroli str. 182-183)

IV. Wnioski

Wnioski

W związku ze stwierdzoną nieprawidłowością, Najwyższa Izba Kontroli, na podstawie art. 53 ust. 1 pkt 5 ustawy o NIK, wnosi o sporządzanie planów finansowych DKL zgodnie z wymogami ustawy o finansach publicznych.

V. Pozostałe informacje i pouczenia

Wystąpienie pokontrolne zostało sporządzone w dwóch egzemplarzach; jeden dla kierownika jednostki kontrolowanej, drugi do akt kontroli.

Prawo zgłoszenia
zastrzeżeń

Zgodnie z art. 54 ustawy o NIK kierownikowi jednostki kontrolowanej przysługuje prawo zgłoszenia na piśmie umotywowanych zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, w terminie 21 dni od dnia jego przekazania. Zastrzeżenia zgłasza się do dyrektora Delegatury NIK w Białymstoku. Prawo zgłaszania zastrzeżeń, zgodnie z art. 61b ust. 2 ustawy o NIK, nie przysługuje do wystąpienia pokontrolnego zmienionego zgodnie z treścią uchwały w sprawie zastrzeżeń.

²² Impreza została nagrana, fragmenty z wydarzenia prezentowane są na stronie www.punkas.pl

²³ Impreza została nagrana na płytach DVD przechowywanych w DKL. Nagrania ze spektakli dostępne są na www.punkas.pl

²⁴ Impreza nie była nagrywana. Na portalu społecznościowym Facebook (profilu zespołu) zamieszczono zdjęcia z koncertu.

²⁵ Dz. U. z 2019 r. poz. 869, ze zm.

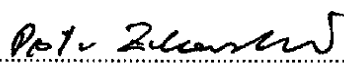
Obowiązek
poinformowania
NIK o sposobie
wykonania wniosków

Zgodnie z art. 62 ustawy o NIK należy poinformować Najwyższą Izbę Kontroli, w terminie 21 dni od otrzymania wystąpienia pokontrolnego, o sposobie wykonania wniosku pokontrolnego oraz o podjętych działaniach lub przyczynach niepodjęcia tych działań.

W przypadku wniesienia zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, termin przedstawienia informacji liczy się od dnia otrzymania uchwały o oddaleniu zastrzeżeń w całości lub zmienionego wystąpienia pokontrolnego.

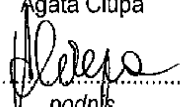
Białystok, 23 października 2020 r.

Kontroler:
Piotr Żukowski
Główny specjalista kontroli państwowej

.....
Podpis

p.o. DYREKTORA DELEGATURY
Najwyższej Izby Kontroli w Białymstoku

Agata Ciupa

.....
podpis